

प्रभाव दैनिक

National Daily

सम्पादकीय

बजेट कार्यान्वयनमा

कडाइ गर

चालु आर्थिक वर्षको बजेट कार्यान्वयनमा आइसको छ। अर्थ मन्त्रालयले बजेट कार्यान्वयनका लागि मार्गानिर्देशसमेत जारी गरिसकेको छ। यद्यपि, यस्तो मार्गानिर्देश हरेक वर्ष जारी हुने गरेकामा कार्यान्वयन भएको देखिएको छैन। औपचारिकतामै बढी सीमित हुने मार्गानिर्देश यो पालि पालना होला भनेमा ढुक्क हुने अवस्था छैन।

जेठ १५ मा बजेट त्याई साउन १ गतेवाट कार्यान्वयन सुर भएसँगै बजेटका लक्ष्यहरू पूरा हुनुपर्ने हो। तर, हरेक वर्ष बजेटको लक्ष्य भेटाउन सरकार चुन्दै आएको छ। गत आर्थिक वर्षमा पनि सोही नियति देहरियो। र, चालु आवामा पनि यस्तो नहोला भन्न सकिन्न। आर्थिक वर्षको सुराऊतमा काम नगर्ने र अन्तिम समयमा हतारहतार बजेट खर्च गर्ने प्रवृत्तिगाट मुलुक उठन सकेको छैन। यसपटक अर्थमन्त्री डा. प्रकाशशरण महत साउनको सुरक्षेबि नै बजेटको प्रभावकारी कार्यान्वयन गराउन लागिपरेका छन्।

देशका विभिन्न भन्सार र राजस्व कार्यालयको अवस्था बुझेर बुधबार कर्किएका अर्थमन्त्री महतले साउन १५ देखि नै सम्यसीमाओनसार बजेट कार्यान्वयनलाई प्रारम्भिकता दिनका लागि सबै मन्त्रालयका सचिवलाई अर्थ मन्त्रालयमा सामूहिक छलफल गरेका छन्। छलफलमा मन्त्री डा. महतले डिपिअर भइसकेका आयोजनाको मात्रै डेक्का प्रक्रियामा जाने गरी काम गर्ने मन्त्री सचिवलाई निर्देश दिए। उनले डिपिअरको मात्रै बजेट मान्ये अथवा प्रारम्भिकताको आयोजना हो भन्ने डिपिअर गरेर कात्तिकासम्म ठेक्का लाई सकिन्छ भन्नेमात्र आयोजना अगाडि बढाउन निर्देश दिए कात्तिकित्रि ठेक्का लागाउन्पैने उनको निर्देश छ।

अर्थमन्त्रीको यो निर्देश र पहल स्वागतयोग्य छ। तर, अब सांच्चिकै निजिआ आउला त भन्ने प्रतिक्षा गर्नैपर्छ। बजेटको लक्ष्यभन्सार खर्च र राजस्व संकलन गर्न नसकदा सरकारको आलोचना भइरहेको छ तै, मुलुकको अर्थतन्त्र उकास्न र आर्थिक समृद्धिको लक्ष्यमा अगाडि बद्धसमेत यसले प्रभाव परिहरेको कुरा लुकेको छैन। कोरोना सहारामीका कारण थलिएको अर्थतन्त्र अझै तप्रिन सकेको छैन। त्यसैले अर्थतन्त्रलाई चलायामान बनाउदै बजेटको लक्ष्यभन्सार अगाडि बढनु सरोकारवाला सबै जिम्मेवार बन्नुको विकल्प छैन। समय भइज्ञल आपामले बस्ते र अन्तिममा हतारहतार काम सकेर भुक्तानी दिने प्रवृत्ति अन्त्य गर्नैपर्छ। विगतमा बजेट समयमा नाताउदा लक्ष्यभन्सार खर्च गर्न नसकेको बताइन्थ्यो सोही कारण सविधानमै तोकियो बजेट त्याउने भिति। तर पनि सुधार देखिएको छैन। यसमा कसको कहाँ कमजोरी छ भन्नेमा प्रायः सबै जानकार नै छ। त्यसैले ती कमजोरीलाई सुधार गर्दै अगाडि बढनु आजको आवश्यकता हो। यस्तो सुधारका लागि सरोकारवाला सबै निकाय र अधिकारीमाथि कडाइ गरियोस।

► गंगानारायण श्रेष्ठ

संघीय नीतिमा तालमेल मिलाएर प्रदेश र स्थानीय विशेषताका आधारमा साइबर सुरक्षा रणनीति लागू गर्नुपर्ने हुन्छ। उत्तर

रणनीतिमा मेल खानेगरी ऐन कानुनहरू निर्माण गर्नुपर्ने हुन्छ। त्यस्तो विषयमा संघीय स्थानीय अधिकारीका विवरण सबैसाथ उपस्थिति तहमा आवश्यक हुन्छ। स्थानीय प्रदेशको विवरण गर्ने ती तथा व्यावसायिक प्रतिष्ठानहरू र आमनारायिकको सहकार्यले नै यसलाई सफलताले ठोक्काउने हो।

बनाउनुपर्ने हुन्छ। साइबर सुरक्षा प्रदेश सरकारको पनि क्षेत्राधिकारभित्रको विषय हो। त्यसैले साइबर सुरक्षाका बारेमा संघीय सरकारलाई मात्र परिवर्त्ताएर हुन्दैन, प्रदेश सरकारले पनि केही गर्नुपर्भ भन्ने लागिपरेको छ।

वि श्व समुदाय प्रविधिमैत्रीमात्रै छैन, प्रविधि नियन्त्रित पनि बन्दै गएको छ। यस्तो अवस्थामा साइबर सुरक्षाको महत्व भन्नै बढेर गएको छ। साइबर सुरक्षा यस्तो पेचियो विषय बन्दै छ, कि आगामी दिनमा भौतिक आक्रमणका घटनाभन्न बढी साइबर अपराधका घटना बढी हुन्नेछ। अबको दुखियामा आमनारायिक, प्रशासनिक संरचना र राजनीतिक नेतृत्वलाई सुरक्षाको विकासमा आवश्यक हुन्ने परिचालन साकेत विषयमा पनि यस्तो विषयमा एक पटक पढेर पुग्दैन, पलपलमा हुने विकास र परिवर्तनका बारमा जानकारी हासिल गरियाउल्पुर्छ। साइबर सुरक्षामा खटिङ्गे जेनशक्ति अपडेट र अपग्रेड भइराउल्पुर्छ।

साइबर सुरक्षामा चुनौती खडा गर्ने समूह राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय जहा सुकेको हुन सक्छ।

ल्यो विषयमा संघीयसंघ समन्वय गरी सामान गर्न सक्ने संघेण प्रदेश तहमा आवश्यक हुन्छ। प्रदेशमा प्रादेशीको विवरण समूह हो, डिजिटल सुरक्षा भनेर पनि वृक्षिक्ष्य। इन्टरनेट वा डिजिटल प्रविधिको विकासमा आवश्यक हुने सबैसाथ देखिएन।

साइबर सुरक्षामा चुनौती खडा गर्ने समूह राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय जहा सुकेको हुन सक्छ। ल्यो विषयमा संघीयसंघ समन्वय गरी सामान गर्न सक्ने संघेण प्रदेश तहमा आवश्यक हुन्छ। प्रदेशमा चुनौती खडा गर्ने समूह राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय जहा सुकेको हुन सक्ने संघेण विषयमा आवश्यक हुन्छ।

साइबर सुरक्षामा चुनौती आउन थालेका छन्। साइबर सुरक्षाको सचेतना नारायिक संघिए गएका छन्। ऐउटा व्यक्तिको तहमार्थ, निश्चित समदाय, क्षेत्र, देश र अन्तर्राष्ट्रिय स्थानमासमै विभिन्न प्रकृति र प्रवृत्तिका साइबर सुरक्षाको विवरण समूह हाठ गरी चियाहील तहमार्थ भएर राजनीतिक समूहको संघोको समूहीकरण गरियाउल्पुर्छ।

साइबर सुरक्षामा चुनौती आउन थालेका छन्। साइबर सुरक्षाको सचेतना नारायिक र आर्थिक संरचनाका सचेतना तहमा साइबर सुरक्षाको चुनौती थापिए गएका छन्। अउटा व्यक्तिको तहमार्थ, निश्चित समदाय, क्षेत्र, देश र अन्तर्राष्ट्रिय स्थानमासमै विभिन्न प्रकृति र प्रवृत्तिका साइबर सुरक्षाको विवरण समूह हाठ गरी चियाहील तहमार्थ भएर राजनीतिक समूहको समूहीकरण गरियाउल्पुर्छ।

कम्प्युटर प्रणालीमा रहेको डेटालाई विश्वमा सुनका रूपमा गणना गर्न थालिएको छ। त्यही सुनजस्तै महिँगो डेटा इन्टरनेट र कम्प्युटर नेटवर्किंग भएका छन्। पछिल्लो समय इन्टरनेट र कम्प्युटर नेटवर्किंग प्रवृद्धि गर्दै एकल र अनधिकृत रूपमा पहुँच स्थापित गरी चोरी गर्ने र क्षमित पृथ्याउने प्रवृत्ति वढै गएको छ। त्यस्तो अनधिकृत पूँच स्थापित गर्नुपर्ने हुन्छ। त्यो काम प्रदेश र स्थानीय तहले जित तल्लो तहमा पुऱ्याउन सक्छन्त, संघीय सरकारले सबैसाथ विषयमा आवश्यक हुन्छ। साइबर सुरक्षाको सचेतना नारायिक तहमा फैलाउनुपर्ने हुन्छ। त्यो काम प्रदेश र स्थानीय अवस्थाको कारबाहीका लागि संघमा पठाउने, प्रदेशमाको साइबर सुरक्षाको चुनौतीको समाना गर्ने तथा योनि विभिन्न प्रदेशको सचेतना नारायिक र आवश्यक हुन्छ।

साइबर सुरक्षाको सचेतना नारायिक र आवश्यक हुन्छ। अउटा व्यक्तिको विवरण समूह हाठ गरी चियाहील तहमार्थ भएर राजनीतिक समूहको समूहीकरण गरियाउल्पुर्छ।

नेपाल प्रहरीका बाइबार युरोमा दर्ता हुने गरेका उज्जीका घटनामा भएको वृद्धिले यो तथ्याङ्कमात्रामा गरियाउल्पुर्छ। साइबर सुरक्षाको सचेतना नारायिक र अन्य सुरक्षाका उपाय अबलम्बन गरिने प्रणालीको विकास गर्नुपर्ने हुन्छ। साइबर सुरक्षाको सचेतना नारायिक र अन्य सुरक्षाका उपाय अबलम्बन गरिने प्रणालीको विकास गर्नुपर्ने हुन्छ।

नेपाल प्रहरीका बाइबार युरोमा दर्ता हुने गरेका उज्जीका घटनामा भएको वृद्धिले यो तथ्याङ्कमात्रामा गरियाउल्पुर्छ। साइबर सुरक्षाको सचेतना नारायिक र अन्य सुरक्षाका उपाय अबलम्बन गरिने प्रणालीको विकास गर्नुपर्ने हुन्छ।

त्यसैले डेटा सेन्टरलाई सुरक्षित गर्ने विभिन्न प्रादेशीको विवरण समूह हाठ गरी चियाहील तहमार्थ भएर राजनीतिक समूहको समूहीकरण गरियाउल्पुर्छ। साइबर सुरक्षाको सचेतना नारायिक र अन्य सुरक्षाका उपाय अबलम्बन गरिने प्रणालीको विकास गर्नुपर्ने हुन्छ।

केन्द्रीय डेटा सेन्टरलाई सुरक्षित गर्ने पनि प्रदेश कार्यविभाजन निर्माण तरिको विवरण समूह हाठ गरी चियाहील तहमार्थ भएर राजनीतिक समूहको समूहीकरण गरियाउल्पुर्छ।

विवरण समूह हाठ गरी चियाहील तहमार्थ भएर राजनीतिक समूहको समूहीकरण गरियाउल्पुर्छ।

साइबर सुरक्षाको सचेतना नारायिक र अन्य सुरक्षाका उपाय अबलम्बन गरिने प्रणालीको विवरण समूह हाठ गरी चियाहील तहमार्थ भएर राजनीतिक समूहको समूहीकरण गरियाउल्पुर्छ।

त्यसैले डेटा सेन्टरलाई सुरक्षित गर्ने पनि प्रदेश कार्यविभाजन निर्माण हाठ गरी चियाहील तहमार्थ भएर राजनीतिक समूहको समूहीकरण गरियाउल्पुर्छ।

प्रदेशमा विवरण समूह हाठ गरी चियाहील तहमार्थ भएर राजनीतिक समूहको समूहीकरण गरियाउल्पुर्छ। साइबर सुरक्षाको सचेतना नारायिक र अन्य सुरक्षाका उपाय अबलम्बन गरिने प्रणालीको विवरण समूह हाठ गरी चियाहील तहमार्थ भएर राजनीतिक समूहको समूहीकरण गरियाउल्पुर्छ।

त्यसैले डेटा सेन्टरलाई सुरक्षित गर्ने पनि प्रद

